

PINA

Pina kienet l-aktar mara magħrufa ta' fuq l-ixprun fil-hâra ta' Santiermu, mara biežla, fuq tagħha, għad li mdaħħila fiż-żmien. Qaddejja, hażsiela, nofs qabla, huṭtaba; taf lil kulhadd, marbuta ma' hadd. Tilhaq ma' kollox, hawn tagħmel nofs ta' nhar tlaħlaħ, hemm taħli jumejn tfettaħ il-bann jew timla xi mitraħ, lil din, fil-hin tal-mistrieħ, twasslilha t-ftal għand in-nuna, lil dik tigri ġirja tiragħnilha par imsielet, issa ssamsar nofs għonnella, issa taqlagħha Fiemja, il-majjstra, biex tarfa' tarbija għall-magħmudija, u hekk bla ma' tintrabat ma' hadd tgħaddiha ġmielha u tikseb dejjem x'tiekol mill-aħjar.

Hemm hi, min issemmih lesti x'tatih, tielgħa mit-triq tal-Frañċiżi u tilwi lejn id-dui balli, iċ-ċurqana mitluqa fuq rasha, ġlekk tal-kaxmier lewn iż-żbiba kollu ganez ta' żmien meta żżewġet nannitha, dublett washu qampiena tal-linzi iswed ħadrani, ikarkar mal-art minn wara, żarbun tas-sempiterna ilaħlaħ donnu qorq.

Arawha waqfet quddiem l-ewwel grada li sabet fejn hemm Lukarda, is-seftura tas-sur Dovik, tixtri l-frott minn għand tal-karrettun.

—X-int imġiobbija, qaltilha Lukarda.

—Dis-sorra għal mogħdija, fiċ-ċurniena għandi x'insajjar u fil-ġewlaq deffsitli erbgħa ħaxixiet Karmni tal-ħanut li kienet għadha tasal mis-suq. Dal-għodu qlajt żewġ xelini. Qajjmuni mas-sebħi biex inġib il-Kummari għal Tonina tal-gadrai, Keb-bistilhom in-nar, saħħant ktieli tal-ilma, qtilt kapuċċell u raddejt il-brodu, kien għadu jbexbex.

—Nistħajlek għejjet Pin?

—Għejjet lè imna ftit tal-qtiegħ il-laħam għandi.

—Il-bieraħ rajtek għaddejja bil-ġewlaq, kont jaqaw sejra għand is-sinjura Pawl.

—Lukard, jiena mita mmur għand in-nies għax-xogħol ġewlaq f'idejja ma taralix.

—Għala Pin?

—Il-ġewlaq, binti, iħasseb ħażin u ma jinħtieġ xejn; but kbir mħażżem qoddiemek jiswa u ma' jatix fil-għajn; dak dejjem miegħi. Qatt ma ninsa mita bdejti naqdi mort ħafifa b'ġewlaq isfar il-ġmiel tiegħu. Jiena u ħierġa waqqiftni

s-sinjura u qaltli: "X'għandek sabiħ fil-ġewlaq"? Ridt l-art tiblagnini għax hassejt li għaddietni ta' ħalliel għad li fil-ġewlaq ma kelli xejn tal-kuntrabandu. Qlibtu ta' taħt fuq, fuq il-mejda tal-intrata, waqa' l-muftieħ ta' kamarti, qorq il nieħu għax-xogħol, u maktur taż-żejt li norbot f'raši.

—“Dawn ħwejġek?”, staqsejtha u b'għajnejja ridt nikolha.

—“Kollox sewwa”, qaltli, ma għandekx għax tieħu għalik, għax m'hux f'it ħwejġeq naqsuni minn dari.

“Ara lil min iddaħħal, sinjura, m'hux kull min jaħdem miegħek ħalliel.” Billi ma' kellix faħam miblul irħejt ilsieni. Fil-but ta' taħt ma kienx hemm ħilief biħtejn sapun, kaxxa surfarini, qabda favetta u mgħarfa tal-għuda, tathomli s-seftura minn jeddha għax wassaltilha risposta tal-għarus li joqgħod ma' ġenbi. Jiena ma' ħadt xejn, li tawni tfajt fil-but, min jatik ma' tiħux? Minn dak inħar ġewlaq għand in-nies ma' ndaħħalx għax ma rridx inħassar demmi. Il-ħsieb ħażin jidħol f'ras kulħadd għad li jien labra li hi labra ma' narfax fi djar in-nies.

—Ma' jstax ikun li s-sinjuri jatuk xi ħaġa?

—Dak ma' jgħoddx, sinjura, seftura, koka, bajjad, mita jatuk ma tistax ma' tiħux għall-kirjanza, imma jien ruħ waħda għandi.

—Basta ma titlobx, Pin.

—Nitlob lè, imma ma fiha xejn li tara kif tagħmel biex iġġib il-bočča ħidejn il-likk.

Tiftakarx dawk li kienu joqogħidu fid-dar ta' qoddimek li mbagħad marru l-Arġiel? Kont naqdihom u fl-intrata kellhom sigġu daqxejn imxellef li s-sinjura kienet tpoġġi fil-lemin tal-mejda biex it-tixlif ma' jidħirx. Jiena kont nieħdu fuq ix-xellug biex is-sinjur jarah kull dahlà u ħarġa. Darba kien hemm u staħa rani mmiss is-sigġu.

—“Dak is-sigġu” qal “ma rridx narah aktar”.

—“Jekk ma tridux nieħdu jien, dnub tarmuh”.

—“Hudu”, qalli.

Is-sinjura thegħrnet imma qoddiemu ma riditx tikser il-kelma ta' żewġna. Għax in-nisa ma jħobbux jatu u la l-imxellef u la l-miksor. Jien is-sigġu ħadtu; min illumni, u la sraqtu u lanqas tlabtu.

—Mita tiġik ix-xoqqa f'moxtha tkun wisq ħmar jekk ma taħsibx għal rasek.

Ara xi ġrali darb'oħra. Kont niknes il-kamra tas-sinjur u fuk iċ-ċumnija nilmaħi xelin. "Din lixkata għalija", għedt bejni u bejn ruħi. Hasbu li jdaħħiluni fl-ixkora imma jien m'jiniex ta' sebgħi f'ħalqi.

Ix-xelin għattejtu b'kaxxa tal-bellus li kien hemm ħidejħ u bqajt sejjra bix-xogħol. Jiena u ħierġa l-barra resaq is-sinjur u qalli:—"Rajt xi xelin f'kamarti?"

—"Iva sinjur sibt xelin u għamiltu taħt il-kaxxa tal-bellus għax sata' daħal xi barrani u tefgħu fil-but" Ara għadux hemm?

—Ix-xelin sabu fejn għedtlu u ta' daqqa ta' għajħ lis-sinjura biex bħalli kieku jgħidilha: ħisibna ħażin, mara! imbagħad qabad ix-xelin u tahuli f'idi. "Ħa għax jistħoqqlok, mara int, u mara tal-ġieħ."

Jien għal l-ewwel ma ridtx nieħdu, għad li kont ili li fassalt kif għandi nonfqu malli rajtu l-ewwel darba. Baxxejt għajnejja u għedt li dak ħwejjigħom u jien ma' għamiltx ħlief neħhejtu min-nofs. Li ma ħabbiltx ftit moħħi kont nibqa' b'xejn, jekk ma' noħroġx ta' ħallielu minn fuq.

—U x'tara man-nies, li ma kienx għall-bukkun ta' zaqqna barra minn hawn seba' ħarat. Jien għadni żgħira u għandi mitt sena niżzewweġ biex neħles minn dal-jasar.

—Bilħaqq, ili biex ingħidlek. Taf li Pawlu ikun hawn fl-aħħar ta' dan? Qalli ħuħ Ġorġ. Ma kitiblek xejn?

—Kitibli ilu. Din bxara li tajtni dal-għodu! Dalwaqt immur ingħid l'ommi malli neħles minn dax-xifajk ta' sinjur; Iġri joħroġ, dejjem jaqla' xi ħaġa. Xħiħ, imgħarraq, li kien jista' ma jkolx. Ħa erbgha ħawħiet Pin, għadni nixtrihom, qabel ma' jinqala' xi ħadd. Ħaqqek tal-bxara, mur bis-sliema.

"F'ħajjetek, malli nkun naf mita għandu jasal sewwa nigri ngħidlek. Mur ara x'se jġiblek minn barra daqs kemm iħobbok!" Ġibdet il-ġrada u telqet tferċaħ lejħ il-Kerreja tal-iskutella għax hemm kienet toqgħod. Iċ-ċurqana miġbura magħha biex tgħatti s-sorra, il-ġewlaq u ċ-ċurniena. Għal dak inħar kellha biż-żejjed u għalekk wiċċha kien daħkan ftit aktar minn ta' dari. Dik il-ħalja ta' Pina; x'kienu jagħmlu dawħ ta' fuk l-ixprun mingħajrha? ħuttaba, ħassielu, qaddeja, midħla tagħħom il-koll. Alla ħares tiġi nieqsa!